

Stromy v runách

Bakalářská práce

Studijní program:

B3107 Textil

Studijní obor:

Textilní a oděvní návrhářství

Autor práce:

Barbora Rudincová

Vedoucí práce:

Ing. Alena Frydrychová
Katedra designu

Zadání bakalářské práce

Stromy v runách

Jméno a příjmení: **Barbora Rudincová**
Osobní číslo: T17000129
Studijní program: B3107 Textil
Studijní obor: Textilní a oděvní návrhářství
Zadávací katedra: Katedra designu
Akademický rok: **2020/2021**

Zásady pro vypracování:

1. Vysvětlete význam run z historického hlediska.
2. Vysvětlete význam stromů a jejich propojení s runami.
3. Navrhněte a vytvořte návrhy, vycházející z daného tématu, převedte je do pletenin a výšivky. Vytvořte vzorník.
4. Z vybraných vzorků vytvořte návrhy pro použití v doplňcích a alespoň jeden vizualizujte.

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy:
Forma zpracování práce:
Jazyk práce:

tištěná/elektronická
Čeština

Seznam odborné literatury:

ŠTOROVÁ, Renata. Technologie pletářství. Vyd. 1. Liberec: Technická univerzita, 2003. Studijní texty pro distanční studium. ISBN 80-708-3671-7.

KOVAŘÍKOVÁ, Marie. Vazby a rozbory pletenin. SNTL, 1987.

Vedoucí práce:

Ing. Alena Frydrychová
Katedra designu

Datum zadání práce:

2. října 2020

Předpokládaný termín odevzdání:

28. května 2021

doc. Ing. Vladimír Bajzík, Ph.D.
děkan

L.S.

Ing. Renata Štorová, CSc.
vedoucí katedry

V Liberci dne 1. dubna 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má bakalářská práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

19. května 2021

Barbora Rudincová

Poděkování

Ráda bych poděkovala Ing. Aleně Frydrychové za vedení bakalářské práce a cenné rady. Dále bych chtěla poděkovat panu doc. ak. mal. Svatoslavu Krotkému za konzultace u kresebných návrhů a panu Bc. Ondřeji Ludínovi za vlídnou pomoc u vyšívání.

Anotace

V této práci byla propojena technologie výšivky a pletení na inspirovaná propojením stromů a run. Každá runa má svůj význam a svůj určený strom, který runu svým způsobem charakterizuje. Toto přímé propojení není nikde využíváno.

Runy byly vybrány podle stromů, se kterými jsou spojovány. Výběr byl proveden tak, aby nedocházelo k opakování stromů. S každou runou je spjatý jeden až dva stromy, které byly kresebně zpracovány, vektorizovány a posléze vyšity na vypletené runy. Do výšivky bylo zpracováno sedmnáct stromů a šestnáct vybraných run, ty byly podrobně popsány a vysvětleny.

Klíčová slova: runa, runy, strom, stromy, spojení, pletení, pletenina, výšivka

Annotation

In this work, the technology of embroidery and knitting was connected to inspiring by connecting trees and runes. Each rune has its meaning and its designated tree, which characterizes the rune in its own way. This direct connection is not used anywhere. Runes were selected according to the trees with which they are associated. The selection was made so that the trees did not repeat. Each rune is associated with one to two trees, which have been drawn, vectorized and then embroidered on braided runes. Seventeen trees and sixteen selected runes were processed into the embroidery, which were described and explained in detail.

Keywords: runes, runes, tree, trees, connection, knitting, knit, embroidery

Obsah

1. Úvod.....	10
2. Rešeršní část	11
2.1. Historie Run	11
2.2. Význam run	12
2.2.1. Fehu	13
2.2.2. Úruz	14
2.2.3. Thurisaz	15
2.2.4. Ansuz	16
2.2.5. Raido	17
2.2.6. Kénaz	18
2.2.8. Hagalaz	20
2.2.9. Nauthiz	21
2. 2. 10. Ísa	22
2. 2. 11. Perth	23
2. 2. 12. Sowulo	24
2. 2. 13. Mannaz	25
2. 2. 14. Laguz	26
2. 2. 15. Dagaz	27
2. 2. 16. Ingwaz	28
3. Použití run.....	29
3.1. Tetování	29
3.2. Textil	30
3.3. Šperky	31
3.3.1. Středověký šperk	31
3.3.2. Šperk 19. století	31
3.3.3. Šperk v současnosti	32
3.4. Kachle	33
3.5. Keramika 17. - 19. stol.	33
3.6. Lidový ornament a jeho původ	34
3.7. Ornament v díle Antonína Václavíka	34
3.8. Valašské úvodnice	35
4. Volba technologie	36
4.1 Pletařská technologie	36

4.1.1. Shima Seiki	36
4.2. Vyšívací technologie	37
4.2.1. Historie	38
4.2.2. Vyšívací stroj Tajima	39
5. Praktická část	40
5.1. Navrhování vzorů	40
5.1.1 Inspirace	40
5.1.2. Kresebné návrhy stromů	41
5.1.3. Vlastní návrhy run	42
5.1.4. Kresebné návrhy propojení run a stromů	43
5.2. Realizace vzorků	44
5.2.1. Pletené vzorky	44
6. Vizualizace	47
7. Závěr	48
8. Literární zdroje	50
9. Webové stránky	51
10. Přílohy	52

1. Úvod

Tato práce se zabývá historií germánských run, které vznikaly již před cca 1500 lety. Inspirace vychází z přírody a keltské kultury. Na Maloskalsku jsou do skal a kamenů vyryty runy. Les, jakožto místo plné flory a fauny, dodává pohodu, klid a uvolnění duši a mysli. Díky stromům je plný úkrytů nejen pro divokou zvěř, ale i pro hmyz a ptactvo. Stromy jsou jedinečné a každý z nich vydává jinou osobitou energii, vůni, a též ve významu znamená něco jiného. Runy mají různé významy a každá kultura je vykládá trochu jinak. Ke každé runě je přiřazen určitý strom, který má též svůj význam.

Stromy mají samy o sobě velkou sílu, ať už duchovní nebo psychickou. Lze to brát rovněž z fyzického hlediska, kdy některé mají pevné a silné dřevo a některé naopak dřevo měkké. Linie stromů, listů i run jsou již tak významově veliké, že vzorky budou zpracovány jen ve třech barvách, a to v černé, šedé a bílé. Barvy jsou vybrané tak, aby se člověk zaměřil na propojení dvou dezení a dvou různých zpracování. Cílem práce bylo propojit runy se stromy a následně je výtvarně zpracovat do pleteniny a výšivky.

Obr. 1. Runový kámen na Malé skále

2. Rešeršní část

2.1. Historie Run

V severských zemích se traduje, že Ódin visel devět dní a devět nocí na stromě Yggdrasilu obětován sám sobě, s kopím vraženým do boku jen aby se naučil runám. Runy spojují moudrost a magické síly. V severských zemích byli velice realističtí, ale náboženství a magie pro ně byly velice důležitou a nedílnou součástí života. Bojovníci nosili různé kombinace run na svých amuletech.

V raném středověku kvůli křesťanství význam severských bohů upadal a slábl. Ale velice dlouhou dobu se dokázala obě náboženství držet vedle sebe. Doloženo je to například díky náhrobním kamenům, nebo křížům, kde na jedné straně je ukřižován Kristus a na druhé jsou vyobrazeny scény z mytologie. I když se katolická církev snažila úplně runové písmo zrušit, setkáváme se s ním i v pozdější době. Na Islandu existuje výrok z roku 1639, který výslovně zakazuje používání runového písma. Koncem 19. století však museli stále faráři umět číst a psát runové písmo. V některých jazycích stále prvky staroseverštiny přežívají.

Název Futhark je odvozen od prvních šesti písmen této abecedy. Postupně se v jednotlivých severských zemích začala abeceda lišit. Klasický starší futhark obsahuje 24 znaků, které se dělí do tří skupin, a ty se nazývají aettir. Každá skupina obsahuje osm run. Např. anglosaský futhark obsahoval 28 run a později dokonce 33 run.

Mladší futhark, někdy se též nazývá dánský, se vyvinul v letech 600 až 850 našeho letopočtu a obsahoval pouze 16 znaků. Tím pádem chyběly určité hlásky, a to vedlo k vytvoření tzv. run s nabodeničkem, aby bylo možné znaky od sebe odlišit.

Dnešní podoba run je ovlivněna různými kaligrafickými styly, které se používaly v dalších stoletích v různých zemích. Dnes se ke standardní abecedě k 24 znakům, přidává někdy ještě jeden znak, 25. runa Wyrđ, která nic neznamena a je to prázdný znak. Jeho význam je karma nebo osud, ale je považován za nepotřebný. ^[1]

2.2. Význam run

Starší Futhark se dělí do tří skupin, které se nazývají Aettir.

Frey Aett – První část abecedy „Frey Aett“ – nese jméno Boha plodnosti. Obsahuje osm run: Fehu, Úruz, Thurisaz, Ansuz, Raido, Kénaz, Gebo, Wunjo.

Hagal Aett – Druhá část abecedy nese jméno „Hagal Aett“, dle první runy ve významu krupobití.

Obsahuje tyto runy: Hagalaz, Nauthiz, Ísa, Jéra, Eihwaz, Perth, Algiz, Sowulo.

Týr Aett – Třetí část abecedy „Týr Aett“ nese jméno po bohu války Týrovi (Teiwazovi).

Obsahuje osm run: Teiwaz, Berkana, Ehwaz, Mannaz, Laguz, Ingwaz, Dagaz, Othila. ^[1]

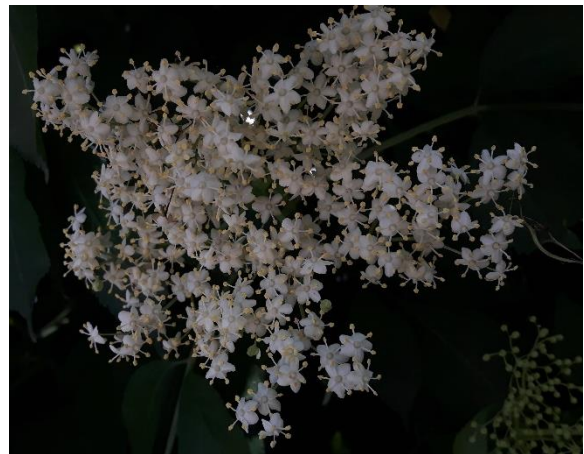
2.2.1. Fehu

Fehu, první runa prostého germánského Futharku. Vyslovuje se stejně jako naše „F“. Vyskytuje se ve významu dobytek, ale také bohatství nebo majetek. Dříve se totiž majetek hodnotil dle počtu dobytka, čím více dobytka tím větší bohatství. Jde o majetek movitý, který může mít spoustu podob. Majetek musí být ale nabyt vlastním úsilím, těžkou prací, díky tomu se také do výkladu přidává energie a tvrdá práce. Fehu je také spojována s bezem, který má ochranné schopnosti. ^[1]

Bez černý se nachází téměř po celé Evropě. Je to léčivá bylina, která se používá proti bolesti, ke snížení horečky, ale i na krevní oběh.^[3] Podle magie, když si v noc svatojánskou stoupnete pod bez, uvidíte víly. Dále se bez používá k uzdravení, duchovním změnám a přechodům, ochraně a je spjat s ženskou silou.^[4]

Obr. 2. Fehu

Obr. 3. Bez

2.2.2. Úruz

Úruz, druhá runa prostého germánského Futharku představuje zvíře velice podobné bizonu, které ale bylo mnohem větší a bylo označováno jako pratur, které již vyhynulo. Symbolizuje vytrvalost, odvahu, volnost, ale také fyzickou sílu. Této runě se připisuje mužská potence a dobrá síla, tak jako emocionální a duševní síla. Směřuje také k velké životní změně.

Úruz je spojována s břízou, která přináší štěstí do domu.^[1] Bříza bělokorá je velmi nenáročná dřevina, která je rozšířena po celé Evropě. Březová voda či koupel je využívána při léčbě artrózy, revmatismu nebo k likvidaci lupů či k léčbě kožních problémům jako je akné.^[3]

V magii se používá k léčbě depresí, úzkostí, k obnově a novým začátkům, je spojován s ženskými bohyněmi.^[4]

V keltském horoskopu je spjata s daty od 20. 6. do 21. 6., kdy probíhá letní slunovrat. Bříza je schopna růst na nehostinných místech, je skromná, vděčná, nenáročná, a obdařena krásou.^[6]

Obr. 4. Úruz

Obr. 5. Bříza

2.2.3. Thurisaz

Thurisaz, třetí runa prostého germánského Futharku. Ve významu obr či démon, má v sobě neomezenou energii, kterou lze využít pozitivně, ovšem může vyvolávat také chaos. Také je spojována s podvědomím, zejména s chtíčem či zlostí, také Thorem a jeho kladivem. Vyvolává spíše negaci, spojuje se s trním, kvůli kterému usnula šípková Růženka, ale které ji zároveň chránilo. K Thurisaz patří trnovníky, např. Hloh. ^[1]

Hloh obecný je evropský druh dřeviny rostoucí zejména v mírném pásmu. Hloh velmi dobře působí na srdce, krevní oběh a také snižuje krevní tlak. ^[3]

V magii se používá k léčbě zlomeného srdce, při svatebních obřadech nebo při různých rituálech, jako je například ochrana před upíry, kdy by dřevěný kůl měl být z hlohu.^[4] Též se nachází v keltském horoskopu, a to u období od 15. 1. do 24. 1. V keltské mytologii byl hloh považován za strom, i když jde o keř. Byl symbolem plodnosti, květy mají totiž silný vliv na potenci. Stromoskopy jsou u tohoto data velmi sporné pokud jde o to, jaký strom k tomuto datu přiřadit, jeden říká hloh a další zase švestku, všechny tyto stromy mají ale společné znaky. Oplývají fyzickou krásou, přitažlivostí a klidem.^[6]

Obr. 6. Thurisaz

Obr. 7. Hloh

2.2.4. Ansuz

Ansuz, čtvrtá runa prostého germánského Futharku. Vyslovuje se jako naše A. Tato runa je spojována se severským bohem Odinem a jeho tvůrčí a božskou silou. Je také velmi často spojována s věštěním, zjeveními. Její význam je také vykládán jako moudrost, rozum a komunikace, dobrá rada. Někdy také předurčuje životní zkoušku nebo test. Ansuz je spojována s nejdůležitějším stromem severské mytologie a tím je jasan.^[1]

Jasan ztepilý je euroasijský druh dřeviny. Tato bylina je užívána k léčbě revmatismu, ledvinových chorob nebo dny. Také posiluje játra a slezinu.^[3] Používá se k ochraně, pro spravedlnost. Při použití koštěte z jasanu odstraníme negativní a přebytečnou energii.^[4]

Nachází se v keltském horoskopu u data od 26.5. do 5.6. Kelty je považován za vesmírný strom, ochránce a léčitele, druidové si z jeho dřeva vyráběli kouzelné hole. Zajímavé je, že kvete dříve, než má listy, má rád teplo a slunce. Vyskytuje se také u data od 27. 11. do 6. 12. Rozdává energii a pozitivně ovlivňuje své okolí.^[6]

Obr. 8. Ansuz

Obr. 9. Jasan

2.2.5. Raido

Raido, pátá runa prostého germánského Futharku se vyslovuje stejně jako naše „R“. Vykládána je jako kolo, ale také jako cesta. Do této runy se zahrnují významy jako směr a pohyb, délka a náročnost cesty, také její plánování, obezřetnost na cestě, odhodlání a hlavně statečnost. Cestu můžeme vyložit několika směry, ať už je to cesta někam, cesta životem nebo duchovní cesta. V některých výkladech může být chápána jako komunikace, koloběh života, poselství nebo dokonce pohlavní styk.

Runa Raido, je v pohanském náboženství spojována s posvátným stromem dubem.^[1] Dub letní je evropská dřevina, která se vysazuje v hojném počtu ve smíšených lesích. Tato dřevina je využívána k léčbě zánětů trávicího ústrojí, pohlavního ústrojí nebo k léčbě atopického ekzému.^[3]

Z magického hlediska se používá při věštění, k uzdravení, zhmotnění, bohatství ale i pro jeho sílu a k vítězství.^[4] Dub se též nachází v keltském horoskopu, a to u data od 20.3. do 21.3. kdy nastává jarní rovnodennost. Keltové jej považovali za nejposvátnější strom. I když je zasažen ohněm, dokáže růst dál. Ze dřeva se stavěly kryty a k mrtvým se pokládaly větvičky dubu a jmelí. Kříž svázaný z větviček měl ochrannou moc před zlem a žaludy sloužily jako amulet. Pokud si někdo chtěl vzít i jen malou větvičku, tak vždy musel řádně poděkovat nebo zanechat dubu dar. Duby se ožívají vysokého věku.^[6]

Obr. 10. Raido

Obr. 11. Dub

2.2.6. Kénaz

Kénaz, šestá runa prostého germánského Futharku vrhá světlo a odhání stíny, ale také pomáhá vidět ostře nebo zřetelně. Světlo nám také může znázorňovat osvícenství jak duchovní, tak také našeho myšlení, čímž se myslí nový zdroj myšlenek. Tato runa nám také říká, že pochopení by mělo být za účelem určitého činu, světlo poukazuje na činnost mozku a tok myšlenek.

Kénaz bývá spojována s borovicí, ta bývá využívána jako kadidlo.^[1]

Borovice lesní je euroasijský druh, který je u nás vytlačován borovicí černou. Je využívána k léčbě kašle, příznivě hojí rány i záněty.^[3] Používá se v magii k uzdravení, očištění, zbavení viny, jasnosti a jako božská harmonie.^[4]

V keltském horoskopu se nachází u data od 28.8. do 6.9. a od 14.2. do 23.2. Je to jeden z nejstarších stromů a Keltové ji nazývali matkou moudrosti, nejspíše právě pro její vytrvalost. Byla pro ně stromem zdraví, a protože její kouř měl hojivé, dezinfekční a protihnilobné účinky, používali ji i na louče. Zdobení domu jejími větvíčkami o zimním slunovratu přinášela mír a radost.^[6]

Obr. 12. Kénaz

Obr. 13. Borovice

2.2.7. Gebo

Gebo, sedmá runa prostého germánského Futharku, je vykládána jako dar, ten je závazkem k dárci, vzniká vzájemné pouto. Lze to vyložit jako společenství, přátelství či partnerství, ale také jako pracovní, obchodní spojení.

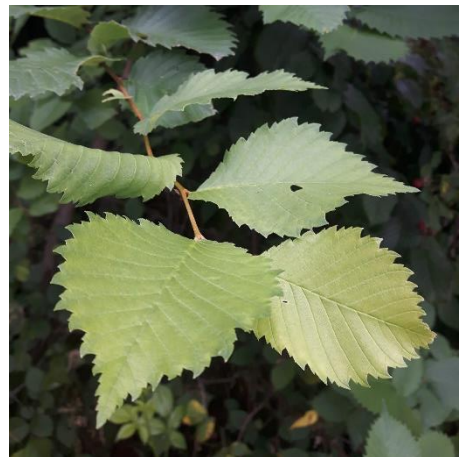
Tato runa je spojována s jilmem.^[1] Jilm habrolistý je evropská dřevina, je velkým zdrojem vitamínů, využívá se k léčbě horeček a revmatismu. Též pomáhá při zánětu dutiny ústní.^[3]

Ženské božstvo, podle mytologie byla Embla, stvořena Odinem z jilmového dřeva, který se též používá k léčbě depresí.^[4]

Jilm se nachází v keltském horoskopu u data od 17.7. do 26.7. Dříve byl rozšířen po celé Evropě v mnoha druzích, dnes patří mezi vzácnější stromy. Keltové ho uctívali zejména pro jeho protizánětlivé účinky, hojivé a zklidňující látky.^[6]

Obr. 14. Gebo

Obr. 15. Jilm

2.2.8. Hagalaz

Hagalaz, devátá runa prostého germánského Futharku je vykládána jako neočekávané krupobití a také změna v životě. Ale když se použije s jinými runami, může se výklad změnit na přerušení, vývojový obrat, omezení, utrpení, nemoc, ale i zranění nebo dokonce těžkost.

Runa Hagalaz bývá spojována s tisem, ale také s jasanem. ^[1]

Jasan ztepilý je euroasijská dřevina, rozšířená po celé Evropě. Dle lokalit rozeznáváme tři ekotypy jasanu (horský, vápencový a lužní). Využívá se při únavě nohou, snižuje horečku a dříve se mladá kůra využívala místo chininu. ^[3]

Tis červený – tento druh se vyskytuje po celé Evropě, ale i třeba na Azorských ostrovech. Je sice jedovatý, ale jedna jeho část jedovatá není, a to červený obal kolem semene. ^[3] Roste hojně na hřbitovech, je spojován s dlouhověkostí a s šamanskou vizí. V určitém období se totiž z tisu uvolňuje plyn, který může působit omamně. ^[4]

Nachází se v keltském horoskopu u data od 28.10. do 6.11. Keltové tento strom uctívali jako strom smrti, využívali ho k výrobě jedu na šípy nebo kopí. V jedné legendě se praví, že milencům do těla byly zabodnuty po smrti kůly s jedem, aby se nemohli po smrti milovat, ale láska byla tak silná, že z kůlů vzrostly stromy, které se nad jejich hroby spojily. Tis je nízký strom a liší se od ostatních tím, že tu neroste volně ale je tu vysazován. ^[6]

Obr. 16. Hagalaz

Obr. 17. Tis

Obr. 18. Jasan

2.2.9. Nauthiz

Nauthiz, desátá runa prostého germánského Futharku. Tato runa, „N“, je vykládána jako nouze, neštěstí, nedostatek nebo také jako potřeba. Zahrnuje však vnitřní sílu, ale také výdrž. Nabádá k trpělivosti a přináší drahé zkušenosti. Při spojení jiných run vykládá se jako zpoždění.

Runa Nauthiz je spojována s jeřábem a bukem. ^[1]

Buk lesní je rozšířen po celé Evropě a u nás po celé ČR, kde vytlačuje díky svým vzrostlým korunám ostatní stromy. Tato dřevina je používána na podporu bystrosti, k hojení aftů, teplé nálevy se používají na omrzliny, a naopak studené nálevy se používají na spáleniny. ^[3]

V keltském horoskopu se spojuje se dvěma dny a to 21. 12. a 22. 12., kdy probíhá zimní slunovrat. V Anglii se i dnes tomuto stromu říká matka lesa, a i dnes se ještě stále věští z bukových hůlek. Buk byl považován za ochránce, protože do něj nikdy neudeří blesk a kvete až mezi 40. a 50. rokem. ^[6]

Jeřáb ptačí roste na území celé Evropy. Používá se pro udržení hormonální rovnováhy u žen, posiluje obranyschopnost organismu a snižuje krevní tlak. ^[3] Využívá se k ochraně, k věštění, je spojen s cestováním, v magii působí jako ochrana rodinného krbu a má blahodárný vliv na energii lásky. ^[4]

Jeřáb se nachází i v keltském horoskopu, a to v rozmezí od 5. 4. do 14. 4. a od 28. 9. do 7. 10. Je nižší a velmi pozoruhodný, je totiž odolný vůči výfukovým plynům. Větvičky sloužily jako ochrana domova před duchy a jiným zlem, splétaly se věnečky anebo amulety tzv. sluneční křížky. ^[6]

Obr. 19. Nauthiz

Obr. 20. Jeřáb

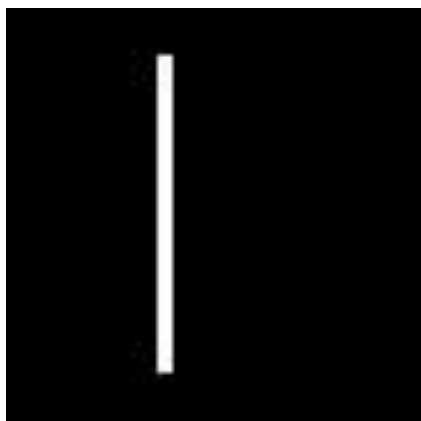
Obr. 21. Buk

2. 2. 10. Ísa

Ísa je jedenáctá runa prostého germánského Futharku. Tato runa je vykládána jako led. Led je krásný a čistý, ale zároveň velice nebezpečný a jeho kluzká struktura neposkytuje oporu a může bránit ve vývoji. Lze vykládat tak, že je potřeba vyčkat na lepší období. Může také zchladit drobný konflikt a chránit před magickým útokem. Může ochladit vztahy a v kombinaci s jinými runami je vykládán jako zmrazení nebo odklad.

Runa Ísa je spojována s olší.^[1] Olše lepkavá se vyskytuje po celé Evropě až na Sibiř. U nás roste zejména u vody nebo ve vlhkém prostředí jako jsou mokřady. Používá se při nachlazení, má antibiotické účinky a dokáže si poradit i se stafylokoky.^[3] Byla využívána k utajování a neviditelnosti. Díky zelenému barvivu, blahodárně přispívá k fyzickému uzdravování. Podle legend je olše spíše mužská energie, protože právě první muž byl z jejího dřeva vyřezán. Léčí nejen lidi, ale i přírodu a krajinu kolem sebe, do půdy vylučuje dusík.^[4]

Olše se nachází v keltském horoskopu ve dnech od 22.9. do 23. 9. kdy je podzimní rovnodennost. Odolává vlhku a červotočům, je považována za čarodějnický strom, protože v nich prý čarodějnice/čarodějové měli svá obydlí, byl to též domov i pro jiné bytosti jako byl vodník nebo elfové. Píšťalka z tohoto dřeva dokázala přivolat vítr.^[6]

Obr. 22. Ísa

Obr. 23. Olše

2. 2. 11. Perth

Perth, čtrnáctá runa prostého Germánského Futharku. Tato runa je vykládána jako pohárek používaný v kostkách. Značí dobré dovednosti při hře a šanci vyhrát nebo si zvolit tu nejlepší z cest, co jsou psány osudem. Taktéž je spojována se zdravým přístupem k sexu, těhotenství, zrození, či k odhalení tajemství nebo k umírněnému pití alkoholu a jídla na hostinách.

Perth je spojována s osikou.^[1] Osika je takzvané dědictví předků, kterým je též označováno propojení kořenového systému, díky kterému je každá osika v okolí geneticky totožná. V magii se používá k očistě, uzdravení, utišení žáru, jako symbol rodiny a komunity.^[3]

Též se nachází v keltském horoskopu, a to u dat od 16.6. do 25.7. a od 17.12. do 26.12. Rychle roste, dává život i tam kde skoro zmizel jako například v lomech. Obsahuje velké množství vody, a proto je dřevo tak těžké, a tudíž se moc nevyužívá, Keltové ho ale využívali k výrobě košíků.^[6]

Obr. 24. Perth

Obr. 25. Osika

2. 2. 12. Sowulo

Sowulo je šestnáctá runa prostého Germánského Futharku. Tato runa je vykládána jako slunce a jeho pozitivní energie. Užívá se také jako symbol vítězství a síly k útoku. Jasný pohled, světlo vítězí nad tmou, dobro nad zlem. Nacisté tuto runu zneužili a její význam obrátili.

Sowulo se spojuje s jalovcem, který chrání před zlem.^[1] Jalovec je jedna z nejvíce rozšířených dřevin na severní polokouli, u nás spíše roztroušeně. Jalovec se využívá při zánětu močových cest, zlepšuje trávení, a příznivě ovlivňuje látkovou výměnu a působí na prokrvování pokožky.^[3] Reguluje pocit hladu a cukr v krvi, využívá se k uzdravení, přežití nebo ochraně.^[4]

Obr. 26. Sowulo

Obr. 27. Jalovec

2. 2. 13. Mannaz

Mannaz, dvacátá runa prostého Germánského, je vykládána jako člověk nebo společenství ve kterém je zakomponován každý člověk, ale zároveň každý žije vlastní život a směřuje ke smrti. Člověk se liší od zvířat svými vlastnostmi, jako je trpělivost, tvořivost, schopnost myslet dopředu, plánovat věci a také dorozumívat se řečí. Mannaz symbolizuje schopnost spolupráce jednotlivců, kteří to dělají pro dobro druhých nebo pro společné dobro.

Mannaz je spojována s cesmínou, která chrání dům před nežádoucími hosty.^[1]

Cesmína ostrolistá je jihozápadní a západní dřevina, u nás byla vysazena na zámku Sychrov, poté byla vysazována jako okrasná dřevina. Bobule jsou sice jedovaté, ale listy se využívají ve formě nálevu k urychlení činnosti ledvin, při nachlazení, čistí srdeční čakru nebo léčí zklamání, považuje se za elixír lásky.^[3] V magii je spojena s energií, pozitivitou, ochranou a vítězstvím, s cesmínou si do domu můžete přinést podle pradávnej víry i malou vílu.^[4]

Obr. 28. Mannaz

Obr. 29. Cesmína

2. 2. 14. Laguz

Laguz, dvacátá první runa prostého Germánského Futharku. Vykládána je jako voda, ta je velice zrádná a proměnlivá. Je to zejména ženská runa, a protože se dříve hodně plavili po řekách a mořích, byla jejich nedílnou součástí a nebezpečím. Může se vykládat jako proměnlivost, plynulost, nebo jako nedostatek kontroly. Jde také o psychické schopnosti, neovladatelnou sexuální stránku a nestálost, intuici ale také podvědomí.

Laguz je spojována s vrbou, protože ta roste zejména u vody.^[1] Vrba bílá se vyskytuje téměř po celém území Evropy, zasahuje i na Sibiř, u nás je to běžný strom rostoucí podél vody nebo ve vlhkém prostředí. V léčitelství se vrba podává při léčbě nachlazení a jiných nemocech, při kterých se vyskytuje zvýšená teplota, protože odvar obsahuje látku salicin, která se používá k výrobě aspirinu. Rozdrcené listy se podávají při zranění v přírodě, jako dezinfekce.^[3]

V magii se spojuje se smrtí, usměrňuje tok energie, posiluje osobnost a uvolňuje bolest.^[4] V keltském horoskopu je spojena s daty od 24. 2. do 4. 3. a od 7. 9. do 17. 9. Vrba symbolizuje křehkost a citlivost, jde též o symbol smutku, moudrosti a je schopna nahlížet do budoucnosti. Blížkost vrby vyhledávali kněžky, kněží a umělci. Duch vrby je spjat s mocí Měsíce a vody, má velkou ochrannou moc. Již dříve se mocní králové chodili svěřovat vrbě se svými starostmi, pak udělali uzlík na větvičce a pokud se přání vyplnilo, bylo nutno vrbě řádně poděkovat a uzlík rozvázat.^[6]

Obr. 30. Laguz

Obr. 31. Vrba

2. 2. 15. Dagaz

Dagaz, dvacátá třetí runa prostého Germánského Futharku. Někdy bývá pořadí runy Dagaz a Othila prohozené. Runa Dagaz je vykládána jako den, konkrétně jako teplo a světlo, které den přináší, v duchovním výkladu pak také značí božské světlo. Je to vrchol přirozeného cyklu, kdy se střídá den a noc, přičemž sluneční svit má v poledne a také uprostřed léta velkou sílu. Symbolizuje vývoj, pokrok, ale i zásadní změnu.

Dagaz je spojován s věčně zeleným stromem, kterým je smrk.^[1] Smrk ztepilý je rozšířen po celé severní polokouli, ve vysokých polohách. U nás zabírá více jak 50% zalesněné plochy, ale kvůli svým mělkým kořenům a škůdcům jsou smrkové lesy káceny nebo nápořem větru vyvraceny. Z mladých výhonků se vaří med, který je vítán především při léčbě nemocných dětí díky své sladké chuti. Kloktadla se používají při léčbě zánětu dutin, pryskyřice obsahuje terpentýnové silice, které napomáhají k prokrvování kloubů či končetin jako takových.^[3] Používá se k očištění, ochraně domova a uzdravení.^[4]

Obr. 32. Dagaz

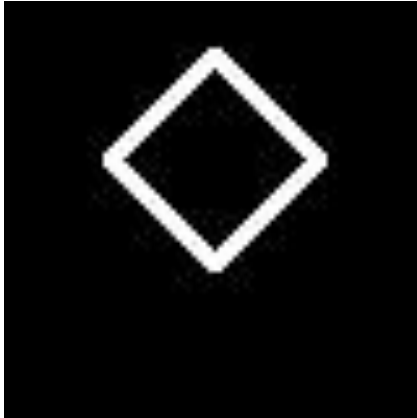
Obr. 33. Smrk

2. 2. 16. Ingwaz

Ingwaz, dvacátá druhá runa prostého Germánského Futharku. Vykládána je jako naplnění, což může znamenat orgasmus nebo porod. Ing je bohem plodnosti a byl předchůdcem boha Freye. Je spojován se sexualitou pevností rodiny, značí bezpečí rodinného krbu, duchovní osvícenství anebo také světlo vystupující z temnoty.

K Ingwaz, jako runě plodnosti, se pojí jabloň, která dává úrodu.^[1] Jabloň domácí je nejvíce pěstovaná dřevina mírného pásu, u nás je velmi často vysazována podél cest a samozřejmě se pěstuje pro úrodu v sadech i na zahradách. Plody mají vysoký obsah vitamínů i minerálů a posilují imunitní systém. Obklady z listů se dříve používaly při horkých otocích, odvar se používal ke snížení cukrovky (diabetes).^[3] Jabloň je spojena s hojností, požehnáním, s věčným mládím a ženskou silou, při rozkrojení jablka vzniká hvězda, ta značí pět živlů. V magii je též spojena s láskou a sebezpřijetím.^[4]

V keltském horoskopu je spjata s daty od 26. 6. do 5. 7. a od 27. 12. do 5. 1. V keltských mýtech se králové a druidové odebírali po smrti do bájného Avalonu, tzv. země jablek. Jablka se používala k věštbám, byla považována za symbol nesmrtelnosti, a proto je keltové zahrabávali do země, aby obdarovali mrtvé.^[6]

Obr. 34. Ingwaz

Obr. 35. Jabloň

3. Použití run

Runové písmo a runy jako takové se v dnešní době objevují často nejen na památkách, ale i v léčitelství, k rozvíjení osobnosti, jako forma magie, nebo i k přijímání co politických skupin. Runy se také používají k obnově Odinova náboženství, k předpovídání budoucnosti, ke studiu, ale také na amulety, šperky nebo tetování.

3.1. Tetování

Mnoho lidí si runy nechává vytetovat na různé části těla. Někteří si jejich význam zjišťují, ale najdou se i tací, kteří jejich význam neznají a jen se jim líbí jako symboly a tvary. Na tetování se používá buď jedna runa, nebo také celá slova z run.

Obr. 36. Tetování Fehu

3.2. Textil

Runové písmo nebo i slova z run složená bývají vyobrazena na sportovním ošacení. Tento módní styl není jen pro mladé, ale i pro ty, kteří vyznávají určitý styl života, např. metalisti, gotici, ale i rockeři. Mezi rockery patří například zpěvák Daniel Landa, který nejen, že runy používá na své oblečení, ale jednu ze svých písní pojmenoval podle runy Úruz.

Obr. 37. Mikina se severskou tématikou

Obr. 38. Mikina se severskou tématikou, zadní část

3.3. Šperky

3.3.1. Středověký šperk

Opasek – Královna Eliška nosila pás z hedvábí černé barvy, který je pokryt dvaceti růžicemi ze stříbra s motivy žaludů a akantu a zdobený českými granáty.

Kovové použití – Aplikace lisované jsou zdobeny zvířecími i rostlinnými motivy.

Valašské spinky – Spony se také vyráběli ve tvaru lístku.^[5]

3.3.2. Šperk 19. století

Litinový šperk – Převažovaly gotické motivy, jako například vinná réva, květy a listy, a to ve dvacátých letech. Inspirace středověkem – Britské ostrovy se začaly inspirovat raným středověkem, kdy převáděli keltské kříže do zlata a stříbra a následně je používali jako přívěsky na krk. Ve Skandinávii se takto napodobovaly šperky, které nesly vikingskou tematiku.^[5]

Obr. 39. Kombinovaný šperk z kančích zubů, tygřího oka a dubovými listy kovu

Obr. 40. Šperk z kančích zubů a dobových listů u kovu

Obr. 41. Myslivecký šperk zdoben kůží a dubovými listy z kovu

3.3.3. Šperk v současnosti

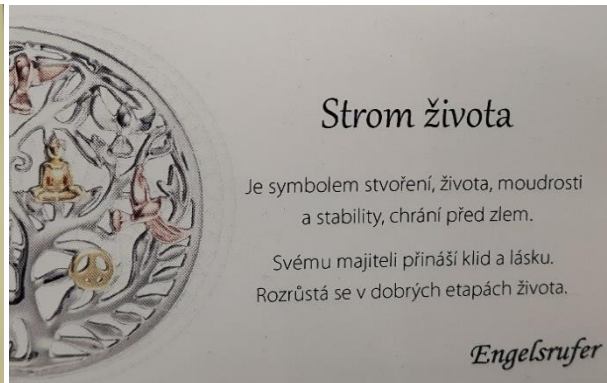
Při výrobě šperků se využívá nejrůznějších kovů a obecně materiálů, zobrazují se nejen stromy, ale též runy, které fungují jako talisman a ochránce, pro jeho nositele

Obr. 42. Šperky se stromem života

Obr. 43. Detail šperků se stromem života

Obr. 44. Strom života

Obr. 45. Náramek se severskou tematikou

Obr. 46. Přívěskové talismany s runami, prodávány v Egyptě

Obr. 47. Náramek s uzávěrem se stromem

3.4. Kachle

Rostlinné motivy – na brněnských kachlích se objevují motivy z dubových plodů a listů, které symbolizují hromovou sílu pohanských bohů, která byla dávno zapomenuta a znovu propojena s Kristovým křížem nebo utrpením mučedníků. Dub se na kachlích objevuje už od konce 14. století v budínském paláci. Motiv dubu i s plody se objevil roku 1408 na kamnech pro uherského krále Zikmunda Lucemburského. U nás se dubový motiv objevuje až koncem 15. století, a to například zkřížením větvíček dubu.

Propojení rostlinného a geometrického ornamentu – Dubový motiv se stal jedním z tzv. mozaikových vzorů, propojením geometrických a rostlinných ornamentů. Dubový ornament již není ohraničen a lze ho navazovat v různých směrech, ten ovšem ještě není dokonalý a navazuje na svislou osu.^[5]

3.5. Keramika 17. - 19. stol.

Emblémy jednotlivých řemesel se objevovaly na keramice s cechovní symbolikou již od roku 1673.^[5] Na keramice se též používaly květinové či rostlinné motivy.

Obr. 48. Keramický korbek na vodu
zdoben rostlinnými motivy

Obr. 49. Keramický táč zdoben
švestkou

Obr. 50. Kombinovaný
kovový a keramický lustr
s rostlinnými motivy

3.6. Lidový ornament a jeho původ

Výšivka a vliv náboženství – kombinace výšivky černé a bílé, která se nachází na úvodnicích, je určitý důkaz pohanského kultu. Výšivka podle některých nebyla jen pro okrasu, ale měla symbolický význam. Až později vliv náboženství dával význam rostlinám a ty byly později upravovány a řazeny do vzorů.

Inspirace rostlinným motivem a přírodou – Jeden z domácích motivů je rozříznuté jablko, kdy jádra tvoří hvězdu nebo se znázorňuje tvar srdce.^[5]

3.7. Ornament v díle Antonína Václavíka

Popis a objasnění v ornamentu – Motivy lidového umění se vyvíjejí z každodenních činností a prací, které se týkají života, náboženství atd.

Lidové prostředí a jeho výtvarné projevy – Ve výšivce se používají zejména rostlinné a zvířecí motivy, které se ve výšivce propojují a stylizují. Pro techniku výšivky se používá například křížkový steh. Mezi symboly, které věští smrt, se řadí zlomený strom, větev, anebo žalud.^[5]

3.8. Valašské úvodnice

Úvodnice – plachta, je starobylá součást oděvu, která byla zdobena výšivkou a nosila se na Valašsku na přelomu 19. a 20. stol. Plachta ve tvaru čtverce se nosila jako svrchní ošacení, nejprve jako ochranný oděv a později jako obřadní. Od roku 1860 do roku 1940 se díky novým materiálům změnilo užívání plachet i jejich podoba, změnilo se také jejich zdobení a téměř vymizely původní funkce a zůstaly jen jako doplněk oděvu ke svatbě.

Nejstarší úvodnice – vkládáním středového pásu, který byl přišit a zdoben výšivkou, bylo možné opravovat plachty v případě poškození, poté byla výšivka nahrazena novým pásem. Švy byly zakryty bohatou výšivkou. Vyšíváno se barevným hedvábím (modře), kdy na některých výšivkách je patrné blednutí. To vytváří zlatavý efekt, nelze ale říci, že všechny úvodnice byly vyšity takto modře. Motivy výšivek a jejich uspořádání jsou charakteristické pro každý region, díky tomu lze poznat, odkud výšivka pochází.

Valašské Meziříčí – plachty jsou zdobeny spíše geometrickými tvary, smyčkovacím, plochým a půl křížkovým stehem, který je vyšíván zlatou přízí.^[5]

Pro Valašské Meziříčí jsou typickou součástí kroje, které se vyrábí ještě dnes. Jsou různé typy krojů, jejich zdobení a barva závisí na místě jeho použití, např. Valašsko-Vsetínský kroj, je velmi prostý, barva většinou bílá, červená a tmavě modrá anebo Valašsko – Rožnovský kroj, který se dochoval nejdéle, kde je rozdíl i v materiálu (místo plátna se používá tyl na kterém se vyšívá, a na zástěře se používá hedvábí), barva černá, modrá a pestrobarevné květy.

Obr. 51. Jednoduchý Valašsko – Vsetínský kroj

4. Volba technologie

Pro tuto práci jsem si vybrala pletářskou technologii na vyplétání run a propojila jsem ji se strojní výšivkou stylizovaných stromů.

4.1 Pletářská technologie

Pletenina byla vytvořena na žakárském pletacím stroji Shima Seiki SRY123 LP, dělení stroje 14 "E. Pletenina je dvoubarevná černo-šedá žakárská s keprovým rubem. Nejprve byl vytvořen kresebný návrh run a následně převeden v programu malování do rastru 80x80 pro runy a dále zvětšen o černou plochu, tedy o pozadí. Poté se přímo v programu SDS-ONE KnitPaint rastr upravil pro pletení, soubor se přenesl do pletacího stroje, nastavily se všechny potřebné hodnoty, byla vybrána barevnost a následně byl vzorek upleten, začištěn a zafixován.

4.1.1. Shima Seiki

V dnešní době jedna z nejpoužívanějších firem, která má vyvinutý vlastní software a hardware. Má bohaté vzorovací možnosti, lze naprogramovat vzor, který je následně přenesen do stroje, kde jsou zvoleny potřebné parametry, podle nichž stroj navrženou pleteninu uplete. Pracovní šíře jehelního lůžka je 120 cm, lze mít jehelní lůžko i delší a to až 250 cm.^[10]

Obr. 52. Tvorba vzorku

4.2. Vyšívací technologie

Pro vyšívku byly zpracovány nejprve kresebné návrhy, které byly oskenovány a dále pomocí grafického tabletu překreslovány v Adobe Illustrator. Následně byly přepracovány v programu CorelDRAW, kde byly opravovány a dotahovány křivky, tak aby to vyšívací stroj Tajima dokázal vyšít bez jakýkoli chyb.

Dále v programu TAJIMA DG/ML, kde byl návrh již upraven do podoby, ve které byl vyšít, tzn. velikost vyšívky, styl vyšívání, velikost křížkového stehu a jeho opakování. Vyšívka byla nastavena na výšku od 120 mm do 130 mm, velikost křížkového stehu byla nastavena na 2 mm a opakování vyšívání křížku bylo nastaveno na 2x.

Po nastavení všech parametrů byla vyšívka uložena do formátu DST a vložena na flashdisk a dána do vyšívacího stroje Tajima. Následně jsem zvolila barvu nitě a dali Trace, to nám vyznačilo, kam až bude sahat vyšítí vyšívky, start a vyšívka se začala vyšívat.

Podkladový materiál byl pro vyšívku dán z netkaného materiálu, a přichycen byl pomocí lepidla ve spreji.

Obr. 53. Tvorba vyšívky na runu Sowulo

Obr. 54. Tvorba vyšívky na vyšívacím stroji Tajima

Obr. 55. Display na nastavování parametrů

4.2.1. Historie

Za první vyšívací stroj je považován handloom aparát z roku 1828, který vyrobil J. Heilmann. Do podkladové textilie (krajky nebo tkaniny) byla zanášena vyšívací nit jehlou s očkem. Mezi řadami pinzet, které byly na rubu a na líci, se pohybovaly jehly a předávaly pinzetám vyšívací nitě. Stůl, na kterém byla umístěna napnutá tkanina se ovládal pantografem, který sloužil k posunu podávacího stolu po každém stehu, délka tohoto posuvu, a i směr udával vzor dané výšivky, zároveň byla potřeba obsluha pro pohyb jehel a pro sešlapávání pedálu. Tento ruční aparát měl nejdříve maximálně 20 jehel, později i 300, pracovní plocha exemplářů měla až 5 metrů a výkon za den činil okolo 10 000 stehů. Do začátku 20. století tyto ruční aparáty napodobovaly řadu ručních technik vyšívání a vytvářely se na nich zejména krajky.^[8]

V roce 1868 byl vynalezl I.Gröblim člunkový vyšívací stroj, využil při tom prvků z konstrukcí šicích strojů, vyvinutých v první polovině 19. stol. v USA.^[7] Vícehlavový vyšívací stroj na trhu v roce 1911, byl založen na principu šití a umožňoval spojování vyšívacích hlav. Kolem 50. let 20. stol. pro amatérské vyšívání jednoduché stroje a v 80. letech už první stroje řízené počítačem.^[8]

4.2.2. Vyšivací stroj Tajima

Vyšivací stroj Tajima využívá technologii vyšívání vázaným stehem, charakterem výšivky je, že je tvořena standardně, a to na plocho. Tuto technologii lze používat na rozešité díly, trička, reklamní výrobky nebo také na čepice, kdy je tvořen 3D efekt.

Ovládací LCD panel nabízí výběr z několika jazyků včetně českého, jeho kapacita paměti je 2 000 000 stehů, lze připojit nízkokapacitní USB Flash disk nebo počítačovou síť (LAN).

Stroj má automatický odstřih nitě, detekci přetrhu nitě, laserový “position marker”, rám na čepice, polohovací šablony nebo také LED osvětlení v okolí vyšivací plochy.^[9]

Obr. 56. Vyšivací stroj Tajima

Obr. 57. Vyšivací stroj Tajima

5. Praktická část

5.1. Navrhování vzorů

5.1.1 Inspirace

Pohádky a filmy mne velice inspirovaly, jak ty, co jsou podle skutečných událostí, tak i ty co jsou smyšlené. Patří mezi ně například Harry Potter, kde se runy často vyskytují, Jak vycvičit draka, kde jsou runy vyryty do kamenů, Eragon nebo Keltové. Ve všech těchto zmíněných filmech a pohádkách, jsou použity jako symboly runy. Tyto symboly jsou znázorňovány jak na kamenech, tak i v knihách, budovách, ale i na zbraních.

Stromy a lesy jsou vyobrazeny v každém filmu nebo pohádce pro děti. Dokázali bychom si představit vůbec film nebo pohádku, kde by nebyl ani jeden strom? A proto jsem tyto dvě věci chtěla propojit a ukázat, že to je nejen krásné, ale také magické spojení.

Runy se také používaly a dodnes používají k věštění a magii, pro svou magickou moc, taktéž stromy, které se s nimi pojí, jsou téměř ve všech případech posvátné, ale hlavně léčivé byliny, až na malé výjimky. A i z tohoto důvodu mne velmi zaujala myšlenka spojení těchto dvou symbolů, jelikož bylinám se také ve volném čase věnuji, tak jako pohádkám a filmům.

Cílem práce bylo propojit runy a stromy, protože ač jsou runy se stromy pevně spojeny, tak ale nikde nejsou propojeny vizuálně, vždy se zobrazují zvlášť runy a zvlášť stromy. Návrhy run byly zpracovávány do pleteniny, pouze ve dvoubarevné kombinaci, a to šedou barvou, která byla použita na runy a na podklad byla použita příze černé barvy. Stromy byly na pleteninu vyšívány bílou nití.

Obr. 58. Runový kámen na Malé skále

5.1.2. Kresebné návrhy stromů

(Obr. 59 až obr. 75)

Černý bez

Bříza

Hloh

Jasan

Dub

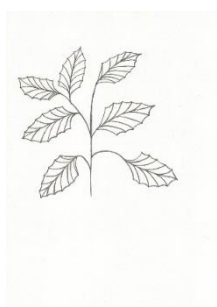
Borovice

Jilm

Tis

Buk

Jeřáb

Olše

Osika

Jalovec

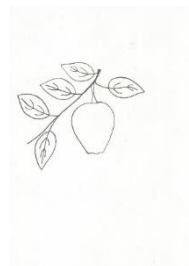
Cesmína

Vrba

Smrk

Jabloň

5.1.3. Vlastní návrhy run

(Obr. 76 až obr. 91)

Fehu

Úruz

Ansuz

Thurisaz

Raido

Kénaz

Hagalaz

Gebo

Nauthiz

Ísa

Perht

Sowulo

Mannaz

Laguz

Dagaz

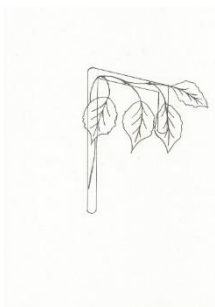
Ingwaz

5.1.4. Kresebné návrhy propojení run a stromů

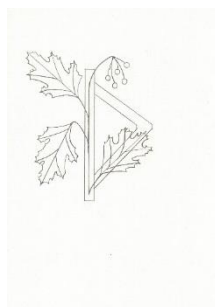
(Obr. 92 až obr. 108)

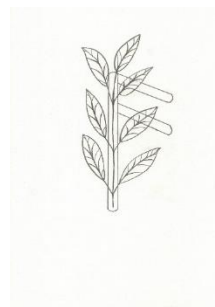
Fehu a bez

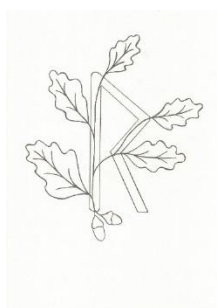
Úruz a bříza

Thurisaz a hloh

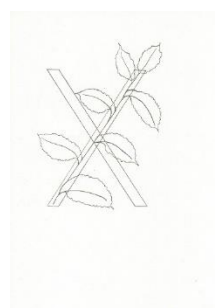
Ansuz a jasan

Raido a dub

Kénaz a borovice

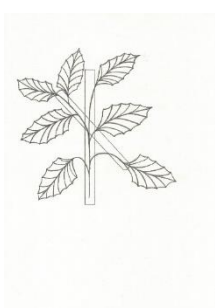
Gebo a jilm

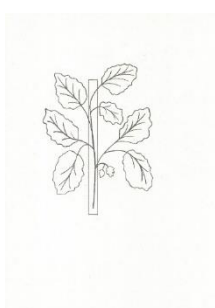
Hagalaz a tis

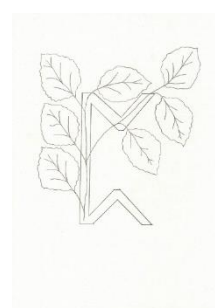
Nauthiz a jeřáb

Perth a osika

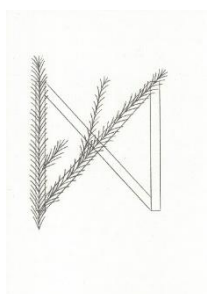
Ísa a olše

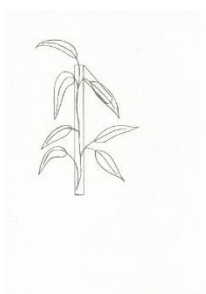
Nauthiz a buk

Sovulo a jalovec

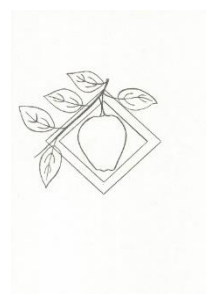
Mannaz a smrk

Laguz a vrba

Dagaz a cesmína

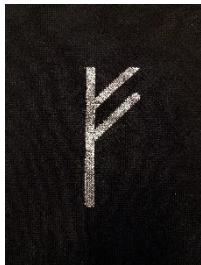

Ingwaz a jabloň

5.2. Realizace vzorků

5.2.1. Pletené vzorky

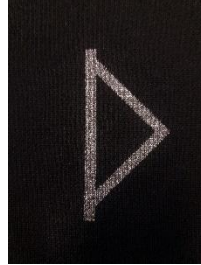
(Obr. 109 až obr. 124)

Fehu

Úruz

Thurisaz

Ansuz

Raido

Kénaz

Gebo

Hagalaz

Nauthiz

Ísa

Perth

Sowulo

Mannaz

Laguz

Dagaz

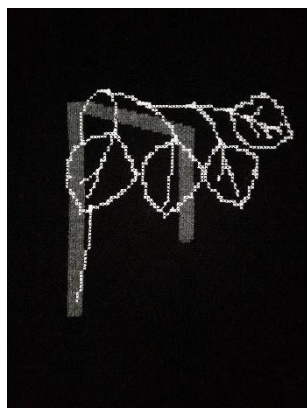

Ingwaz

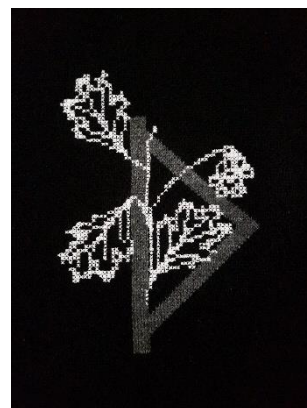
5.2.2. Kombinované vzorky
(Obr. 125 až obr. 141)

Fehu a bez

Úruz a bříza

Thurisaz a hloh

Ansuz a jasan

Kénaz a borovice

Raido a dub

Gebo a jilm

Hagalaz a tis

Nauthiz a buk

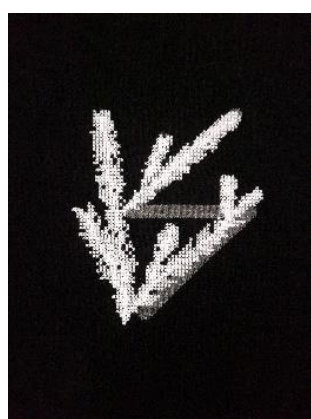
Nauthiz a jeřáb

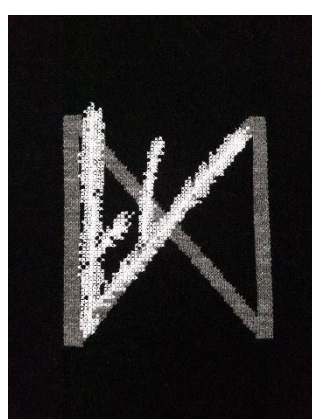
Ísa a olše

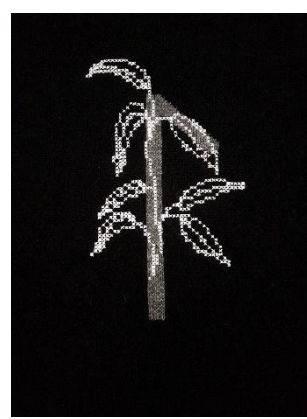
Perth a osika

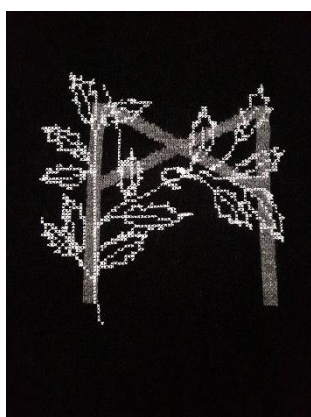
Sowulo a jalovec

Mannaz a smrk

Laguz a vrba

Dagaz a cesmína

Ingwaz a jabloň

6. Vizualizace

Obr.142. Kabelka s runou Hagalaz a tisem

Obr. 143. Kabelka s runou Nauthiz a jeřábem

Obr.144. Kabelka s poutkem, s runou Nauthiz a jeřábem

Obr.145. Kabelka s runou Nauthiz a bukem

7. Závěr

Cílem této práce bylo propojení vypletených run a výšivky s motivem stromů, listů, a plodů. Tohoto cíle bylo dosaženo. Vznikl úplně nový pohled na runy a stromy s nimi propojenými. U výšivky vynikl křížkový steh, kterým byly stromy vyšívány a zároveň nezanikla šedě vypletená runa. Práce byla velmi obohacující, jak na nové techniky, tak i na nové poznatky.

Pletenina mne zaujala zejména svou strukturou. Výroba a fixace probíhala bez větších problémů, dále pro zpevnění výšivky byla použita netkaná textilie.

Při vyšívání na pleteninu byly použity dva způsoby napínání, při prvním způsobu se na pleteninu našívala tkanina, aby se zvětšil její rozměr a lépe se napnula na vyšívací desku. To bylo velmi zdlouhavé a pro mne neefektivní z důvodu, že se při vyšívání muselo dbát na to, kam přesně umístit pleteninu a hůře se odhadovala vyšívací plocha, protože rám je o pár desítek cm širší než pletenina, a navíc se po vyšití musela tkanina opět odpárat.

Druhý způsob, který mi vyhovoval více, bylo napínání do vyměnitelných ráků, kdy jsem si mohla zvolit různé velikosti a při vyšívání jedné výšivky, jsem si do druhého ráku mohla připravit další, což urychluje práci. Když se výšivka vyndá z ráku, již se nemusí nic odpárávat, stačí ji už jen začistit. Při druhém způsobu napínání může docházet k deformaci pleteniny, protože musí být velmi napnutá, a to může způsobovat vytahování oček. K této deformaci u mne nedocházelo.

Takto spojené runy se stromy a v této barevnosti bych použila nejen na již zmíněné kabelky, ale i na tašky, plédy, nebo ve zmenšené verzi na svetry saka, ale i šály. Našlo by se i mnoho dalších využití a použití.

Toto spojení výšivky a pleteniny vytváří krásné efekty a ani jedna technologie nezanikne.

8. Literární zdroje

[1] BARRETT, David V. *Runy*. Praha: Ikar, 1998, 61 s., front. Věštecké předpovědi. ISBN 80-7202-335-7.

[2] DUANE, Catherine J. a Orla DUANE. *Runy*. Praha: Volvox Globator, c1998, 56 s., front. ISBN 80-7207-126-2.

[3] BEDNÁŘOVÁ, Jaroslava. *Herbář, aneb, Stromy a keře*. V Praze: Fortuna Libri, 2019, 219 s. ISBN 978-80-7546-164-3.

[4] POLIŠENSKÁ, Olga. *Kouzlo stromů: Tess Whitehurst*. Praha: Dobrovský, 2019. ISBN 978-807585-542-8.

[5] KŘÍŽOVÁ, Alena. *Ornament - oděv - šperk: archaické projevy materiální kultury*. Brno: Masarykova univerzita, 2009, 253 s. Etnologické studie, 5. ISBN 978-80-210-4963-5.

[6] KRUMLOVSKÁ, Olga. *Keltské horoskopy*. Praha: Brána, 2005. ISBN 80-7243-254-0.

9. Webové stránky

^[7] Člunkový vyšívací stroj: stroj. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 2020 [cit. 2021-03-04]. Dostupné z: https://cs.m.wikipedia.org/wiki/Člunkový_vyšívací_stroj

^[8] Vyšívání. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 2021 [cit. 2021-03-04]. Dostupné z: <https://cs.m.wikipedia.org/wiki/Vyšívání>

^[9] TAMA. *TAMA: TWMX-C* [online]. Praha: Tama Bohemia, s.r.o, 2016 [cit. 2021-03-04]. Dostupné z: <https://www.tama-bohemia.cz/index.php/vysivaci-stroje/jednohlavove-vysivaci-stroje/vysivaci-stroj-tajima-twmx-c>

^[10] KNIT-TEX CS: SHIMA SEIKI service partner. *Klasické pletací stroje stále v novém* [online]. [cit. 2021-03-23]. Dostupné z: <http://www.knit-tex.cz/pletaci-stroje-shima-seiki-2d.html>

10. Přílohy

Wunjo, osmá runa prostého Germánského Futharku. Ve výkladu znamená uspokojení, radost, které nelze dosáhnout, jsme-li sami bez partnera; velký úspěch, ale i výhru bez boje. Někdy se, ale také vykládá jako štěstí, to úzce souvisí s radostí, pak také dokonalost, slávu, a dokonce i tvořivost. Wunjo bývá spojována s jasanem, ze kterého byl dle severské mytologie stvořen člověk.

Jasan ztepilý je Euroasijský strom, který je u nás hojně zastoupen ve všech třech formách ekotypu a to: horský, vápencový a lužní. Používá se ke snížení horečky, pročišťuje krev, posiluje játra a tvorbu spermií.

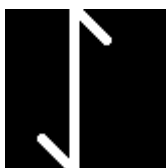
Používá se k ochraně, pro spravedlnost, při použití koštěte z jasanu odstraníme negativní a přebytečnou energii.

Jera je dvanáctá runa prostého Germánského Futharku. Tato runa je vykládána jako pozitivní runa, která je též znakem následku a příčiny, tedy výsledek z určité činnosti. Vykládá se jako sklizeň a tím úzce souvisí s plodností podzimu, jako jsou žně a bohatá úroda. Znamená taktéž i přirozený vývoj, změnu anebo pohyb. Pozitivní i negativní odplata.

Runa Jera se spojuje s dubem.

Dub letní se vyskytuje po celé Evropě a roste až po Ural, u nás roste v nížinách, ale i ve vyšších polohách. Hojně se používá k léčbě zánětlivých onemocnění močových cest a pohlavních orgánů, nebo také při zánětech dutiny ústní.

Eihwaz je třináctá runa prostého Germánského Futharku. Tato runa znamená přímo tis. Tis je symbolem smrti, na hřbitovech byl pěstován dávno před křesťanstvím. Tis je stále zelený a, s tím souvisí, že smrt není úplný definitivní zánik, ale nový začátek cesty. Tato runa má ochrannou moc a značí vytrvalost.

Tis červený roste téměř po celé Evropě, ale i na Kavkaze nebo severní Africe, u nás roste v malém počtu, spíše zřídka. Je smrtelně jedovatý, jen červená část okolo semen je jedlá, otravu způsobuje taxin (alkaloidy), které způsobují zástavu srdeční činnosti. Smrtelná dávka pro člověka je odvar z cca 50 - 200g jehličí. Dříve se odvar z tisu používal k potratům.

Algiz je patnáctá runa prostého Germánského Futharku. Tato runa je vykládána jako velice ochranná runa, její vzhled připomíná prsty anebo také parohy soba. Leží v ochranné duchovní rovině a označuje dosažení božství. Algiz je spojována s tisem, ze kterého se vyrábějí luky.

Tis červený se vyskytuje po celé Evropě, až na malé výjimky, v ČR není tak rozšířen, ale na Slovensku v Harmaneckej dolině je největší lokalita tisu ve střední Evropě. Je to prudce jedovatý strom či keř, který dorůstá výšky cca 11 m, vyšší spíše výjimečně. Červená slupka okolo semene, není jedovatá.

Berkana osmnáctá runa prostého Germánského. Ve významu je vykládána přímo jako bříza, která má charakter obnovy, čištění, a hlavně léčení a uzdravení. Je to také runa domova a rodiny, má sexuální symboliku, její vztah, plodnost. Nejedná se pouze o porod, nebo zrození, lze to vyložit i jako nový začátek úspěchu.

Bříza bělokorá je rozšířena po celé Evropě až do Koreje nebo i Japonska. Bříza se používá při zánětech močových cest, protože je silně močopudná, koupele ničí lupy, mají blahodárny vliv na vypadávající vlasy a zmírňují kožní problémy.

Teiwaz sedmnáctá runa prostého Germánského. Vyslovuje se „T“ a její název je odvozen od jednoho Týrovo jména, ten je jako řecký bůh Die a římský Jupiter. Týr byl bůh války, zákonů, spravedlnosti a také řádu. Byl bohem i dosaženého úspěchu obětí. Nechal si ukousnout ruku vlkem, aby tím spoutal jeho sílu. Tato runa je též spojována s mužskou sexualitou a jeho rozhodností.

Runa Teiwaz je spojována s dubem, který je mocný a posvátný.

Dub letní roste po Evropě až po Ural, u nás po celém území. Mladá dubová kůra, odvar z ní působí protizánětlivě, koupele mírní otoky a také zmírňují pach nohou nebo plísň.

Ehwaz devatenáctá runa prostého Germánského. Je vykládán jako kůň, který byl téměř vždy posvátným zvířetem, díky svým vlastnostem, jakými je rychlost, krása a síla. Byl vždy používán i jako dopravní prostředek nebo byli používány na práci. Symbolizuje i věrnost, důvěru i přátelství mezi pánem a koněm.

Ehwaz je spojována s jasanem. Jasan ztepilý Je to euroasijský druh a roste téměř po celé Evropě. Mladá kůra se používá ke snížení horečky, listy, které se vloží do bot, se využívají na únavu nohou. Působí močopudně i projímavě a pročišťuje krev.

Óthila dvacátá čtvrtá runa prostého Germánského Futharku. Dávná země předků, postupně získaný majetek, dědictví po předcích i jejich vlastnosti. Obsahuje sílu našich předků, genetiku a osobnost, co se předává z generace na generaci. Obsahuje také to, co jsme v průběhu celého života dokázali získat, i duchovní domov.

Óthila je spojována s hlohem, který je ochráncem domova.

Hloh obecný roste po celé Evropě, ale i v severní Africe a Asii, u nás roste téměř všude, kromě vysokých poloh nad 800 m.n.m. Blahodárně působí na krevní oběh, srdce, arytmií nebo k doléčení infarktu myokardu. Také mírní migrény a příznaky angíny pectoris.